

УДК 378.147:615.4:371.33
DOI 10.11603/2411-1597.2019.4.10831

ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЧНЕ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНЕ ТОВАРОЗНАВСТВО» МАГІСТРАМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Ю. А. Равлів, В. Р. Мах, Я. В. Соловей

*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України*

У статті проаналізовано необхідність вивчення навчальної дисципліни «Медичне та фармацевтичне товарознавство» для магістрів дистанційної форми навчання.

LEARNING THE SUBJECT OF MEDICAL AND PHARMACEUTICAL COMMODITY SCIENCE BY MASTERS OF DISTANCE LEARNING

Yu. A. Ravliv, V. R. Makh, Ya. V. Solovey

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

The need to study the subject of Medical and Pharmaceutical Commodity Science for masters of distance learning is analyzed in the article.

Вступ. Необхідність поглибленого вивчення товарознавства в практиці підготовки фахівців сестринського профілю, зокрема медичних сестер, які найближче знають і стикаються з асортиментом виробів медичного призначення, потребує більш детального вивчення та розуміння.

Вперше в світі товарознавство фармацевтичних засобів рослинного та тваринного походження почали викладати в 1549 р. у Падуанському університеті (Італія), де й було відкрито першу кафедру [1].

Основна частина. На кафедрі управління та економіки фармації з технологією ліків Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України навчання студентів здійснюється з дисципліни «Медичне та фармацевтичне товарознавство» для студентів-магістрів за спеціальністю 223 «Медсестринство» другого (магістерського) рівня вищої освіти дистанційної форми навчання. Ця дисципліна надає знання про споживчі властивості медичних та фармацевтичних товарів, а також студенти дізнаються про асортимент товарів, їх класифікацію та кодування, стандартизацію та товарознавчі операції. Студенти вивчають і розрізняють медичні та

фармацевтичні товари, а також їх основні принципи та завдання. Медичне та фармацевтичне товарознавство надає інформацію студентам про нормативну документацію на товари аптечного асортименту, класифікацію та кодування товарів, а також навчає студентів основним етапам товарознавчого аналізу товарів аптечного асортименту і аспектам (асортимент, пакування, маркування, транспортування та зберігання) медичних виробів.

Фахівці повинні вміти: перевірити відповідність товару документації, що його супроводжує, встановити відповідність пакування лікарського засобу його фізико-хімічним властивостям, перевірити відповідність маркування вимогам нормативної документації, зробити висновок про терміни та умови зберігання, правила транспортування тощо [2].

Товарознавці забезпечують рух товарів від виробників до споживачів з урахуванням асортиментної, якісної, кількісної та вартісної характеристик товару, а також запитів споживачів.

Сам термін «товарознавець» в буквальному сенсі може бути витлумачений як «знавець товару» або «суб'єкт, що знає товар». Саме глибоке знання товарів відрізняє товарознавців від інших фахівців медичної галузі.

© Ю. А. Равлів, В. Р. Мах, Я. В. Соловей, 2019

Товарознавці здійснюють професійну діяльність у тісній взаємодії з технологіями та маркетологами. Перші забезпечують виробництво продукції, яка поки що не є товаром. Перехід продукції з галузі виробництва в галузь обігу означає, що вона отримала статус товару, з об'єкта технологічної діяльності перетворилася на об'єкт товарознавчої діяльності. Товарознавці входять до складу комерційних відділів, відділів реалізації або інших структурних підрозділів промислових підприємств, що випускають продукцію медичного призначення, а також підприємств оптової та роздрібно-аптечної мережі.

Можна виділити два основних напрямки товарознавчої діяльності: технологічний, що забезпечує технологію руху товарів, і організаторський, націлений на стимулювання збуту, виявлення попиту і ринків збуту, організацію закупівель товарів.

Однак діяльність товарознавців на відміну від маркетологів більше пов'язана з функціями, виконання яких вимагає досконалого знання споживчих властивостей товарів. Разом із тим товарознавцям-технологам і організаторам притаманний ряд загальних посадових обов'язків, виконання яких вимагає певних знань, умінь і навичок товарознавства.

Магістр-товарознавець повинен знати в галузі товарознавства:

- емпіричні та аналітичні методи, що дозволяють найраціональніше розбиратися у всьому різноманітті асортименту, засобів і способів збереження якості й кількості медичних та фармацевтичних товарів у процесі руху товару;
- асортимент медичних і фармацевтичних товарів (товарну номенклатуру), показники, які його характеризують, способи і етапи управління асортиментом;
- напрямки розвитку і вдосконалення асортименту;
- номенклатуру споживчих властивостей медичних і фармацевтичних товарів та показників, критерії їх вибору при оцінці якості;
- кількісні характеристики одиничних екземплярів медичних і фармацевтичних товарів та товарних партій, правила відбору проб із партій;
- фактори, що впливають на формування і збереження якості медичних і фармацевтичних товарів;
- види втрат і причини їх виникнення, порядок списання;
- види, функції, форми і засоби товарної інформації;
- товарознавчі характеристики товарних груп і конкретних медичних і фармацевтичних товарів.

Теоретичні знання реалізуються через певні товарознавчі навички, тому товарознавець повинен вміти:

- класифікувати, аналізувати і узагальнювати результати оцінки товарів за різними ознаками (складом, показаннями, протипоказаннями, технічними характеристиками тощо) для більш повного задоволення попиту споживачів різних сегментів ринку, а також для виявлення споживчих переваг і забезпечення конкурентоспроможності товарів медичного призначення;
- визначати і аналізувати показники асортименту для досягнення раціональної асортиментної політики оптової або роздрібно-аптечної мережі з урахуванням напрямку розвитку й удосконалення товарів однотипних груп;
- оцінювати якість медичних і фармацевтичних товарів шляхом вибору найприйнятнішої номенклатури властивостей і показників, визначення фактичних значень і зіставлення з регламентованими вимогами нормативно-технічної документації (НТД);
- проводити діагностику дефектів, виявляти причини їх виникнення для прийняття рішень про можливість (або неможливість) пред'явлення претензій і матеріальних позовів винним особам, а також використання для профілактики та лікування пацієнтів;
- ідентифікувати товарні партії, розраховувати і відбирати проби відповідно до встановлених вимог НТД;
- визначати приймальні й бракувальні числа для проведення приймально-здавального та поточного контролю якості відповідно до встановлених вимог;
- проводити вимірювання медичних і фармацевтичних товарів та товарних партій для встановлення їх кількісних характеристик при обліку на різних етапах руху товару;
- враховувати формуючі фактори для прогнозування якості й конкурентоспроможності медичних і фармацевтичних товарів, а також для оцінки можливості виробника випускати товари, якість яких відповідає потребам конкретного сегмента ринку;
- регулювати фактори, що впливають на збереження якості медичних і фармацевтичних товарів при зберіганні, транспортуванні та застосуванні;
- контролювати створення та підтримку кліматичного та санітарно-гігієнічного режимів зберігання медичних і фармацевтичних товарів;
- брати участь у виборі найприйнятніших видів торгового обладнання для зберігання, підготовки до продажу та реалізації з урахуванням особливостей

товарів або товарних груп, для яких це обладнання буде призначено;

– розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання та зниження втрат;

– забезпечувати підготовку товарів до реалізації для формування належної якості й кількості, поліпшення товарного вигляду і попередження реалізації товарів, які не відповідають за якістю встановленим вимогам;

– працювати з товарно-супровідними документами для визначення та/або перевірки всіх характеристик товарної партії, виробника і постачальника, інших відомостей, необхідних для подальшої роботи з товаром;

– виявляти за допомогою різних засобів основну, комерційну та споживчу інформацію для найповнішого ознайомлення з товаром і створення споживчих переваг, що дозволяє стимулювати збут товарів;

– ідентифікувати товар за допомогою маркування різних видів, розшифровувати інформаційні знаки на маркуванні та товарно-супровідних документах для надання споживачам достатньої та достовірної інформації;

– працювати з конкретними медичними та фармацевтичними товарами – ідентифікувати їх з певною асортиментною групою і видом, оцінювати якість,

забезпечувати збереження товарів на всьому шляху їх руху до споживача [3, 4].

Безумовно, для виконання товарознавчих функцій і операцій магістр повинен володіти спеціальними знаннями в галузі класифікації фармацевтичних товарів, впливу факторів зовнішнього середовища і упаковки на фармацевтичні товари, прогнозування термінів зберігання, структури споживчих властивостей товарів, маркування, стандартизації, фармацевтичного маркетингу тощо.

Під час навчання у магістратурі студенти-магістри працюють над написанням магістерської роботи. Наукова робота є одним із видів навчання студентів, де вони показують рівень засвоєння знань, практичних вмінь та навиків, отриманих у ході навчання в університеті.

Висновки. Завдяки вивченню навчальної дисципліни «Медичне та фармацевтичне товарознавство» магістри будуть використовувати отримані знання та будуть проводити товарознавчий аналіз виробів медичного призначення вітчизняного та іноземного фармацевтичного ринку з метою порівняння різних країн-виробників, видів, а також будуть проводити анкетування українською та іноземною мовами для визначення та встановлення важливих показників, які будуть висвітлені у магістерській роботі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гридасов В. І. Фармацевтичне і медичне товарознавство : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. І. Гридасов, Л. М. Оридорога, О. В. Винник. – Харків : Видавництво НФаУ : Золоті сторінки, 2002. – 160 с.

2. Медичне та фармацевтичне товарознавство : підручник : у 2-х ч. / І. І. Баранова, С. М. Коваленко, Ю. О. Безпала та ін. – Харків : НФаУ : Оригінал, 2016. – Ч. 2. – 304 с.

3. Васнецова О. А. Медицинское и фармацевтическое товароведение : учебник / О. А. Васнецова. – 3 издание, переработанное и дополненное. – М. : Авторская Академия, 2016. – 424 с.

4. Demyanenko D. V. Medical and pharmaceutical commodity science: practical manual / D. V. Demyanenko, V. G. Demyanenko. – Kharkiv : NUPh, 2011. – 257 p.

Отримано 05.10.19